

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
Філологічний факультет**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

ОНУ імені І. І. Мечникова

проф. Вячеслав ТРУБА

2025 р.

**ПРОГРАМА
СПІВБЕСІДИ**

з української мови

для вступу на навчання для здобуття
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Схвалено на засіданні Вченої ради
філологічного факультету
Протокол № 6 від «21» березня 2025 р.

**ОНУ
2025**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Згідно з Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2025 року № 168 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26 лютого 2025 року за № 15/41360, співбесіди з предметів для вступників на основі ПЗСО та НРК5, які вони проходять замість НМТ, проводяться за програмами ЗНО.

Програму співбесіди з української мови розроблено відповідно до Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови, затвердженої наказом МОН України № 696 від 26.06.2018 року.

Співбесіда передбачає перевірку знань, умінь, навичок та інших компетентностей вступника з української мови, що є достатніми для здобуття вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра з відповідної спеціальності, за якою вступник має право проходити конкурсний відбір відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова.

Мета співбесіди – перевірити знання, уміння й навички абітурієнтів, відповідний рівень яких передбачено указаною вище програмою, та оцінити результати досягнень з української мови.

Співбесіда відбувається в усній формі: вступник отримує запитання і час на підготовку.

Підготовка програми та проведення співбесіди здійснюється предметною комісією філологічного факультету (наказ № 420-18 від 28.02.2025 року).

1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування *у-в*, *і-й*. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні *[e]*, *[u]*, *[o]* у коренях слів. Сполучення *йо*, *ьо*. Правила вживання знака м'якшення. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних та приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* і *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

4. Морфологія

4.1. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові.

Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників.

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їхнього творення. Зміни приголосних під час творення ступенів порівняння прикметників.

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їхнього відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний та недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то. Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних під час творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників та сполучень прислівникового типу.

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) і будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Правопис часток.

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

5. Синтаксис

5.1. Словосполучення

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).

5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

5.2.4. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами

Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

5.2.5. Складне речення

Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний та підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення

Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях з прямою мовою, цитатою та діалогом.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції.

7. Розвиток мовлення

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічні й діалогічне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, гречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники та посібники

1. Авраменко О. Національний мультипредметний тест. Українська мова: завдання у форматі НМТ. Харків : Юнісофт, 2024. 112 с.
2. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2019. 208 с.
3. Білецька О. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО та ДПА. Тернопіль : Підручники та посібники, 2023. 560 с.
4. Данчук Ю. В. Українська, що надихає. Говоримо й пишемо правильно. Харків : Вид. група «Основа», 2023. 127 с.
5. Заболотний О., Заболотний С. Українська мова і література. 2000 тестів для підготовки до ЗНО. Київ : Літера ЛТД, 2020. 288 с.
6. Заболотний О., Заболотний С. Українська мова та література ЗНО 2022. Повний курс. Типові тестові завдання. Комплект. Київ : Літера ЛТД, 2021. 592 с.
7. Квартник Т. О. 100 тем. Українська мова. Харків : АССА, 2020. 192 с.
8. Куриліна О. В., Земляна Г. І. Українська мова та література. Довідник, тестові завдання. Повний повторювальний курс, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання та державної підсумкової атестації. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2023. 580 с.
9. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного. Київ : Либідь, 2013. 359 с.
10. Седойкіна Т. М. Граматика української мови в таблицях та тестах : навч.-метод. посібник. Харків : Цифра Принт, 2021. 124 с.
11. Терещенко В., Головань Г., Сергєєва Н., Кривопуст Н. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО. Київ : Генеза, 2021. 256 с.
12. Українська мова. Інтерактивний довідник-практикум із тестами. Підготовка до ЗНО / Літвінова І., Гарюнова Ю., Тищенко З., Бутко С. Харків : Ранок, 2020. 352 с.
13. Український правопис / НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 391 с.
14. Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей) : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. 332 с.
15. Ющук І. П. Українська мова (рівень стандарту) : підручник для 9 кл. закладів загальн. середн. освіти. Тернопіль : Богдан, 2017. 216 с.

Інформаційні ресурси

16. Збірник завдань «Виправ помилку». URL: <https://search.app/fkjEa5UfV5tHdR5c6> (дата звернення: 17.03.2025).
17. Електронний підручник з сучасної української мови. URL: <http://www.linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/> (дата звернення 18.03.2025).
18. Інформаційно-пошукова система «Український правопис» на базі чинного правопису. URL : <http://newpravopys.mova.info/pravopys.aspx> (дата звернення 16.03.2025).
19. Лінгвістичний портал української мови. URL : <http://www.mova.info> (дата звернення 16.03.2025).

20. Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України. URL: <https://speakukraine.net/> (дата звернення 16.03.2025).
21. Одинадцятитомний «Словник української мови» (СУМ-11). URL: <http://www.sum.in.ua> (дата звернення 16.03.2025).
22. Тренажер з правопису української мови. URL : <https://webpen.com.ua/> (дата звернення 16.03.2025).

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Під час проведення співбесіди абітурієнту пропонується **три питання** згідно з Програмою співбесіди. Відведений час на підготовку до відповідей 15-30 хвилин. Оцінювання рівня підготовки вступника проводиться за кожне питання всіма членами предметної комісії відповідно до критеріїв оцінювання:

90-100 балів – відмінно;

75-89 балів – добре;

60-74 бали – задовільно;

0-59 балів – незадовільно.

Відповідь вступника оцінюється на «відмінно» (90-100 балів), якщо вона містить повний, розгорнутий, правильний та обґрунтований виклад матеріалу; відображає чітке знання відповідних категорій, їхнього змісту, розуміння їхнього взаємозв'язку і взаємодії, правильне формулювання тлумачень відповідних понять; демонструє знання різних поглядів щодо наукової проблеми; репрезентує вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у складних і невизначених умовах; містить аналіз змістовного матеріалу, самостійні висновки вступника, формулювання та аргументацію його точки зору, яка логічно й граматично правильно викладена.

Відповідь вступника оцінюється на «добре» (75-89 балів), якщо вона містить повний, розгорнутий, правильний та обґрунтований виклад матеріалу; відображає знання відповідних категорій, їхнього змісту, розуміння їхнього взаємозв'язку і взаємодії, правильне формулювання тлумачень відповідних понять; демонструє вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у конкретних умовах; але не містить самостійного аналізу питання; містить незначні неточності, які істотно не впливають на загальну характеристику того чи того явища (процесу тощо).

Відповідь вступника оцінюється на «задовільно» (60-74), якщо вона є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет питання, є не зовсім правильною: наявні недоліки в розкритті змісту понять, категорій, закономірностей; не є аргументованою; викладена з істотним порушенням логіки подання матеріалу; містить багато теоретичних помилок; свідчить про наявність прогалин у знаннях вступника, який зазнає труднощів у використанні теоретичних знань для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у конкретних умовах.

Відповідь вступника оцінюється на „незадовільно” (0-59 балів), якщо вступник не відповів на поставлене запитання; відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання; допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у вступника або їх безсистемність та поверховість, невміння сформулювати думку та викласти її; незнання основних положень навчальної дисципліни, відсутність уміння використовувати теоретичні знання для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у конкретних умовах.

Підсумкова оцінка за співбесіду виставляється як середня арифметична оцінок за три питання.

Під час проведення співбесіди не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не

передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання під час співбесіди сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) вступник відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт, в якому предметна екзаменаційна комісія вказує причину відсторонення та час. У разі використання заборонених джерел абітурієнт на вимогу члена предметної екзаменаційної комісії залишає аудиторію й одержує загальну нульову оцінку.

Вступник має право подати письмову апеляцію щодо оцінки (кількість балів), отриманої на співбесіді. Апеляція подається письмово у вигляді заяви у довільній формі на ім'я голови Приймальної комісії ОНУ імені І. І. Мечникова. Вступник подає апеляційну заяву особисто відповідно до Положення про апеляційну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Предметом апеляції може бути тільки оцінка співбесіди. Не розглядаються апеляції, подані невчасно або з порушенням процедури подання.

Вступники, які не з'явилися на співбесіду без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших вступних випробуваннях та конкурсному відборі не допускаються.

Голова предметної екзаменаційної комісії Алла РОМАНЧЕНКО